

TEISĖS AKTO PROJEKTO ANTIKORUPCINIO VERTINIMO PAŽYMA

Teisės akto projekto pavadinimas - **LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ ĮSTATYMO NR. IX-1826 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTAS** (toliau – Projektas).

Teisės akto projekto tiesioginis rengėjas – Įstatymo projektą parengė darbo grupė sudaryta Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2025 m. sausio 13 d. įsakymu Nr. A1-17 „Dėl darbo grupės 2024 m. gegužės 7 d. Tarybos direktyvai (ES) 2024/1499 dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų rasinės ar etninės kilmės, srityje, vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos, užimtumo ir profesinėje srityje, vienodo požiūrio į moteris ir vyrus socialinės apsaugos srityje ir dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2000/43/EB ir 2004/113/EB, ir 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai (ES) 2024/1500 dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų dėl vienodo požiūrio į moteris ir vyrus ir vienodų jų galimybių užimtumo ir profesinės veiklos srityje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2006/54/EB ir 2010/41/ES, perkelti į nacionalinę teisę, sudarymo“.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Lygių galimybių, moterų ir vyrų lygybės grupė, vadovė Jolanta Sakalauskienė.

Teisės akto projekto antikorupcinis vertinimas atliktas (*pažymėti reikiamą atsakymą*):

- ☐ suderinus teisės akto projektą viešojo administravimo subjekte ir su pavaldžiomis įstaigomis (įstaigomis prie ministerijos ir kitomis ministrui pavestose valdymo srityse veikiančiomis įstaigomis ir įmonėmis);
- ☒ suderinus teisės akto projektą su suinteresuotomis institucijomis, kai jis buvo papildytas arba pakeistas.

Antikorupciniu požiūriu rizikingos teisės akto projekto nuostatos (*nurodomas antikorupcinio vertinimo kriterijus (toliau – kriterijus), kurį taikant nustatyta korupcijos rizikai šalinti ar valdyti teisės akto projekte nenumatyta priemonių. Pildoma, kai, vertintojo nuomone, teisės akto projekto tiesioginio rengėjo siūlomų pataisų nepakanka korupcijos atsiradimo rizikai mažinti arba kai vertintojas nesutinka su teisės akto projekto tiesioginio rengėjo argumentais, kodėl neatsižvelgta į vertintojo pateiktas pastabas*):

Eil. Nr.	Kriterijus	Kriterijaus vertinimas (nurodant, kad „Kriterijų atitinka“ / „Kriterijaus neatitinka“ / „Kriterijus nėra teisės akto projekto reglamentavimo dalykas“) ir pagrindimas, jeigu teisės aktas neatitinka kriterijaus (nurodomos konkrečios teisės akto projekto ar kitų teisės aktų nuostatos, pagrindžiančios neigiamą atsakymą, pateikiamos antikorupcinį	Teisės akto projekto pakeitimas, mažinantis korupcijos riziką, arba teisės akto projekto tiesioginio rengėjo argumentai, kodėl neatsižvelgta į pastabą (pildo teisės akto projekto tiesioginis rengėjas)	Išvada dėl teisės akto projekto pakeitimų arba argumentų, kodėl neatsižvelgta į pastabą (pildo teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą atliekantis asmuo)
----------	------------	---	---	---

		teisės akto projekto vertinimą atliekančio asmens pastabos ir pasiūlymai dėl korupcijos rizikos mažinimo) (pildo teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą atliekantis asmuo)		
1.	Teisės akto projektas nesudaro išskirtinių ar nevienodų sąlygų subjektams, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas	<p>Projektu perkeliama Direktyvų 2000/43/EB ir 2004/113/EB, 2024/1500 dėl lygių galimybių, su nacionaline teise suderinamos, nuostatos.</p> <p>Projekto 3 str. nustatyta prezumpcija teismui ar kitoms kompetentingoms institucijoms, nagrinėjančioms skundus dėl diskriminacijos, neatitinka Direktyvos įrodinėjimo pareigos nuostatų (žemiau) ir nesuderinamas su kitų projekto straipsnių nuostatomis (26 sr. 7p., 28 str. 1d. 4,5,6 punktai - pareiškėjas turi pateikti aplinkybes pagrindžiančius įrodymus), kuo sudaromos ne vienodos sąlygos subjektams, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas.</p> <p>Lietuvos Respublikos Konsitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d. nutarimas - “vienas iš esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų yra teisinio saugumo principas. (...) Analizuojant šį principą pažymėtini du aspektai. Pirma teisinio saugumo imperatyvas suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus pačiam teisiniam reguliavimui. Jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai. (...). Teisinio</p>	<p>Projekto 3 str. įtvirtinama nuostata: „teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl diskriminacijos, persekiojimo, priešiško elgesio ar neigiamų padarinių dėl skundo dėl diskriminacijos pateikimo, dalyvavimo byloje dėl diskriminacijos ar pranešimo apie diskriminaciją buvimo, preziumuojama, kad diskriminacijos, persekiojimo, priešiško elgesio ar neigiamų padarinių dėl skundo dėl diskriminacijos pateikimo, dalyvavimo byloje dėl diskriminacijos ar pranešimo apie diskriminaciją faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygios galimybės nebuvo pažeistos“. Ši nuostata, įtvirtinanti diskriminacijos fakto prezumpciją, Lygių galimybių įstatyme galioja nuo 2008 m., iki tol galiojo Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatyme, ir taikoma Lygių galimybių kontrolieriaus praktikoje, tiriant asmenų skundus bei teismų praktikoje,</p>	☐ tenkina ☒ netenkina

		<p>saugumo principo turi laikytis visos valstybės valdžios institucijos (...).“</p> <p>Direktyvos Nr. 2000/43/EB 8 str. 1d. , Direktyvos Nr. 2000/78/EB 10 str. 1d. , Direktyvos 2004/113/EB 9 str. 1d. nustato, kad „, Valstybės narės taiko tokias pagal jų nacionalines teismų sistemas būtinas priemones, kurios užtikrintų, jog tais atvejais, kai asmenys, manantys, kad jie nukentėjo, kadangi jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, teismui ar kitai kompetentingai institucijai nurodo aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, pats atsakovas turi įrodyti, kad vienodo požiūrio principas nebuvo pažeistas.“</p> <p>Analogiška nuostata jau yra perkelta į Darbo kodekso 26 str. 5d. : „Teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl diskriminacijos, persekiojimo, priešiško elgesio ar neigiamų padarinių dėl skundo dėl diskriminacijos pateikimo, dalyvavimo byloje dėl diskriminacijos ar pranešimo apie diskriminaciją buvimo, skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygios galimybės nebuvo pažeistos.“</p>	<p>nagrinėjant bylas dėl diskriminacijos. Pažymėtina, kad diskriminacijos fakto prezumpcija ir įrodinėjimo pareigos perkėlimas pažeidėjui kyla iš ES lygybės direktyvų, kurios perkeltos į Lygių galimybių įstatymą: 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 2000/43/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės; 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus; 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (nauja redakcija); 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1158 dėl tėvų ir prižiūrinių asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2010/18/ES.</p> <p>Diskriminacijos fakto prezumpcija ir įrodinėjimo naštos perkėlimas galimam pažeidėjui ES ir nacionalinėje teisėje buvo įtvirtinta, siekiant apsaugoti silpnesniąją santykio šalį, t. y. asmenį, patyrusį diskriminaciją, atsižvelgiant į</p>	
--	--	---	--	--

		<p>Siekiant užtikrinti, kad direktyvos nuostatos dėl įrodinėjimo pareigos dėl lygių galimybių užtikrinimo ngrnėjant skundus valstybės institucijose būtų įgyvendinamos vienodai, siūloma suvienodinti Direktyvose nustatytas bei į Darbo kodekso 26 str. 5d. perkeltas nuostatas ir Projekto 3 straipsnį.</p>	<p>įrodinėjimo proceso diskriminacijos bylose sudėtingumą bei šio reiškimo latentiskumą. Pažymėtina, kad Lietuvos teisėje įrodinėjimo naštos perkėlimas stipresniajai santykio šaliai galioja ne tik diskriminacijos bylose, bet ir kitose bylose, kurios, kuriose yra akivaizdus galios disbalansas, pvz., bylose, kylančiose iš darbo santykių, vartojimo santykių ir kt. Taip pat pažymėtina, kad Lietuvos teismai, nagrinėdami diskriminacijos atvejus, taip pat ne kartą rėmėsi šia nuostata ir šiuo klausimu yra suformuota teismų praktika, pvz., Regionų administracinio teismo 2018 m. liepos 19 d. sprendimas byloje Nr. I-2531-643/2018; Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. gruodžio 15 d. sprendimas byloje Nr. eA-2796-492/2021; Regionų administracinio teismo 2024 m. gegužės 27 d. sprendimas byloje Nr. eI2-655-426/2024.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, jog įrodinėjimo naštos perkėlimo galimam pažeidėjui praktikos ir toliau nuosekliai laikomasi naujai priimamamose ES direktyvose. Pvz., šiuo metu į Lietuvos teisę perkeliama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/970 2023 m. gegužės 10 d. kuria, nustatant darbo užmokesčio skaidrumo ir vykdymo užtikrinimo mechanizmus, griežčiau taikomas vienodo vyrų ir moterų darbo</p>	
--	--	---	---	--

			<p>užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą principas, kurioje be kita ko pažymima, jog: "įrodinėjimo pareiga būtų perkelta atsakovui. Vis dėlto, nukentėjusiesiems ir teismams ne visada lengva žinoti, kaip tą prezumpciją nustatyti. Teisingumo Teismas byloje C-109/88 nusprendė, kad tuo atveju, kai darbo užmokesčio sistema yra visiškai neskaidri, įrodinėjimo pareiga turėtų būti perkelta atsakovui, nepriklausomai nuo to, ar darbuotojas prima facie yra diskriminuojamas darbo užmokesčio srityje. Atitinkamai įrodinėjimo pareiga turėtų būti perkelta atsakovui, kai darbdavys nesilaiko šioje direktyvoje nustatytų darbo užmokesčio skaidrumo pareigų, pavyzdžiui, atsisako pateikti darbuotojų prašomą informaciją arba, kai aktualu, nepraneša apie vyrų ir moterų darbo užmokesčio atotrūkį, išskyrus atvejus, kai darbdavys įrodo, kad toks pažeidimas buvo akivaizdžiai netyčinis ir nereikšmingas;"</p>	
2.	Teisės akto projekte nėra spragų ar nuostatų, leidiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą	Projekte nenustatyta spragų ar dviprasmiškų nuostatų išskyrus pažymos 1 p.		☒ tenkina ☐ netenkina
3.	Teisės akto projekte nustatyta, kad sprendimą dėl teisių suteikimo, apribojimų nustatymo, sankcijų taikymo ir pan. priimančio subjektas atskirtas nuo šių sprendimų teisėtumą ir	Šis kriterijus Projektui nėra tiesiogiai aktualus.		☐ tenkina ☐ netenkina

	įgyvendinimą kontroliuojančio (prižiūrinčio) subjekto			
4.	Teisės akto projekte nustatyti subjekto įgaliojimai (teisės) atitinka subjekto atliekamas funkcijas (pareigas)	Taip. Projekte nurodomo subjekto Lygių galimybių kontrolieriaus taarnybos (toliau - LGKT) įgaliojimai, Projekte siūlomų nuostatų kontekste, atitinka šiam subjektui priskiriamas funkcijas (pareigas).		x tenkina ☐ netenkina
5.	Teisės akto projekte nustatytas baigtinis sprendimų priėmimo kriterijų (atvejų) sąrašas	Taip. Projekto 30 str. nustatytas baigtinis sprendimų (klriterijų) priėmimo sąrašas. Pastabų nėra.		x tenkina ☐ netenkina
6.	Teisės akto projekte nustatytas baigtinis motyvuotų atvejų, kai priimant sprendimus taikomos išimtys, sąrašas	Nenustatyta. Šis kriterijus Projektui tiesiogiai nėra aktualus, kadangi juo nėra siūloma nustatyti baigtinį atvejų, kai priimant sprendimus taikomos išimtys, sąrašą.		☐ tenkina ☐ netenkina
7.	Teisės akto projekte nustatyta sprendimų priėmimo, įforminimo ir viešinimo tvarka	Sprendimų priėmimo ir įforminimo tvarka ne detalizuota, o Projekto 19 str. 2d. Lygių galimybių kontrolierius (toliau - LGK) skelbia priimtus nuasmenintus sprendimus (jų santraukas) (pašalinus fizinio asmens vardą, pavardę bei kitus duomenis, pagal kuriuos būtų galima tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti asmens tapatybę), išskyrus atvejus, kai net ir nuasmeninus sprendimą (jo santrauką) nebūtų tinkamai užtikrinta asmens duomenų apsauga.		x tenkina ☐ netenkina
8.	Teisės akto projekte nustatyti sprendimų dėl mažareikšmiškumo kriterijai ir priėmimo tvarka	Ne. Šis kriterijus Projektui nėra aktualus.		☐ tenkina ☐ netenkina
9.	Jeigu pagal numatomą reguliavimą sprendimus priima kolegialus subjektas, teisės akto projekte	Pačioje LGKT sprendimams priimti nėra sudaryta komisija. Kriterijus šioje dalyje Projektui nėra aktualus.		x tenkina ☐ netenkina

	<p>nustatyta kolegialaus sprendimus priimančio subjekto:</p> <p>9.1. konkretus narių skaičius, užtikrinantis kolegialaus sprendimus priimančio subjekto veiklos objektyvumą</p> <p>9.2. jeigu narius skiria keli subjektai, proporcinga kiekvieno subjekto skiriamų narių dalis, užtikrinanti tinkamą atstovavimą valstybės interesams ir kolegialaus sprendimus priimančio subjekto veiklos objektyvumą ir skaidrumą</p> <p>9.3. narių skyrimo mechanizmas</p> <p>9.4. narių rotacija ir kadencijų skaičius ir trukmė</p> <p>9.5. veiklos pobūdis laiko atžvilgiu</p> <p>9.6. asmeninė narių atsakomybė</p>	<p>Komisija sudaroma prie LGKT atlikti Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencijos įgyvendinimo stebėseną ir kuri veikia pagal lygių galimybių kontrolieriaus patvirtintus nuostatus.</p> <p>9.1.-9.2. Pagal Projekto 22 str.2d. komisiją sudaro 5 nariai, iš kurių 4 nariai skiriami asmenų su negalia asociacijos atstovų (80 proc.arba 4/5), 1 lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos atstovas (20 proc.arba 1/5). Pagal bendrą taisyklę, kad sprendimui priimti reikia 50 proc.+1, komisijos sprendimų priėmimo objektyvumas ir skaidrumas užtikrintas;</p> <p>9.3. numatyta, kad LGK nustato kandidatų į narius teikimo ir atrankos/tvirtinimo tvarką;</p> <p>9.4. Narių rotacija įstatymu nenustatyta; Projekto 22 str. 3d. nustatyta, kad komisija sudaro 4 metų kadencijai, tas pats narys gali būti Komisijos nariu 2 kadencijas, išskyrus LGKT atstovą, kuriame kadencijų skaičius nenustatytas;</p> <p>9.5. Veiklos pobūdis laiko atžvilgiu Projekte nereglamentuotas;</p> <p>9.6. Asmeninė narių atsakomybė nenustatyta.</p>		
10.	<p>Numatytos procedūros yra būtinos, nustatyta išsami jų taikymo (viešinimo) tvarka</p>	<p>Projektu nustatomos procedūros yra objektyviai pagrįstos ir būtinos.</p>		<p>x tenkina</p> <p>☐ netenkina</p>

11.	Teisės akto projekte nustatytas baigtinis motyvuotų atvejų, kai nustatoma procedūra netaikoma, sąrašas	Ne. Šis kriterijus Projektui nėra aktualus.		☐ tenkina ☐ netenkina
12.	Teisės akto projektas nustato jo nuostatomis įgyvendinti numatytų procedūrų ir sprendimų priėmimo konkrečius terminus	Tap. Projektu siūlomi terminai yra konkretūs, aiškiai apibrėžti. (Pvz. Projektu keičiamo teisės akto 29 str. nustatyti skundo išnagrinėjimo terminai – 3 mėnesiai nuo skundo gavimo)		☒ tenkina ☐ netenkina
13.	Teisės akto projektas nustato motyvuotas terminų sustabdymo ir pratęsimo galimybes	Taip. Projekto 29 str. nustatyta, jeigu dėl objektyvių priežasčių (didelė apimtis, sudėtinga ir pan.) skundo nagrinėjimas gali būti pratęsiamas 1 mėnesiui. Projekto 32 str. nustatyta, kad jeigu šalys pasinaudoja neteisminiu ginčo sprendimo būdu, skundo nagrinėjimas sustabdomas.		☒ tenkina ☐ netenkina
14.	Teisės akto projektas nustato kontrolės (priežiūros) procedūrą ir aiškius jos atlikimo kriterijus (atvejus, dažnį, fiksavimą, kontrolės rezultatų viešinimą ir pan.)	Ne. Šis kriterijus Projektui nėra tiesiogiai aktualus.		☐ tenkina ☐ netenkina
15.	Teisės akto projekte nustatytos kontrolės (priežiūros) skaidrumo ir objektyvumo užtikrinimo priemonės (pvz., aiškiai ir išsamiai išdėstytos kontroliuojančio subjekto teisės ir pareigos, nustatyta standartizuota kontrolės atlikimo procedūra, reikalavimas fiksuoti atskirus kontrolės procedūros etapus ir jų rezultatus, atsakingų specialistų rotacija,	Ne. Šis kriterijus Projektui nėra tiesiogiai aktualus.		☐ tenkina ☐ netenkina

	užkirstas kelias kontroliuojančio ir kontroliuojamo subjektų tiesioginiam kontaktui be liudininkų ir pan.)			
16.	Teisės akto projekte nustatyta subjektų, su kuriais susijęs teisės akto projekto nuostatų įgyvendinimas, atsakomybė	Ne. Šis kriterijus Projektui nėra tiesiogiai aktualus.		☐ tenkina ☐ netenkina
17.	Teisės aktų projekte numatytas baigtinis kriterijų, pagal kuriuos skiriama nuobauda (sankcija) už teisės akto projekte nustatytų nurodymų nevykdymą, sąrašas ir nustatyta aiški nuobaudos (sankcijos) skyrimo procedūra	Ne. Šis kriterijus Projektui nėra tiesiogiai aktualus.		☐ tenkina ☐ netenkina
18.	Kartu su teisės akto projektu pateikta pakankamai jį pagrindžiančių lydimųjų dokumentų ir informacijos, siekiant antikorupciniu aspektu įvertinti teisės akto projektą	Taip.		☐ tenkina ☐ netenkina
19.	Kiti svarbūs kriterijai	Nėra.		☐ tenkina ☐ netenkina

Teisės akto projekto
rengimą koordinavo:

Lygių galimybių, moterų ir vyrų lygybės
grupės vadovė Jolanta Sakalauskienė

(pareigos) (vardas ir pavardė)

(parašas) (data)

Teisės akto projekto
vertintojas:

Prevencijos skyriaus vedėja Stasė Kazlauskienė

(pareigos) (vardas ir pavardė)

(parašas) (data)